

корпоративного управління дозволить ефективно працювати з усіма ризиками банків, в тому числі із репутаційним.

Безпосереднє управління репутаційним ризиком банку на практиці повинно включати в себе процес виявлення, ідентифікації, оцінки, моніторингу, контролю і обмеження рівня ризику. Особливої уваги заслуговують такі складові даного процесу як виявлення, ідентифікація та оцінка репутаційного ризику, оскільки вони є першими елементами системи управління і саме вони дають можливість мінімізувати даний ризик на ранніх етапах [3].

Виявлення та ідентифікація репутаційного ризику здійснюється шляхом збору, узагальнення та систематизації інформації про ділову репутацію банку. Для цього служба ризик-менеджменту повинна опрацьовувати матеріали, які появляються в засобах масової інформації про банк, використовувати при цьому також усі можливі джерела такі як різного роду опитування як клієнтів, так і контрагентів. Інформація, яка повинна опрацьовуватися службою ризик-менеджменту банку, повинна також охоплювати і засновників банку, афілійованих з банком осіб, його працівників, основних клієнтів та партнерів, оскільки їхня репутація безпосередньо має вплив на формування репутації банківської установи. На основі проведеного аналізу та узагальнення отриманої інформації служба ризик-менеджменту формує оцінку, власне мотивоване судження щодо репутаційного ризику, стану ділової репутації банку, а також що є надзвичайно важливим, про потенційні проблеми в даній сфері.

Підсумовуючи все вище викладене, слід зазначити, що управління репутаційним ризиком банку повинно бути частиною комплексної системи ризик-менеджменту банку. Усі зацікавлені особи, починаючи від керівництва банку і закінчуючи його працівниками повинні приймати участь в процесі управління даним ризиком і спрямовувати спільні зусилля на формування позитивного сприйняття банку.

Література:

1. Кораблева О.Н. Репутационные риски в системе риск-менеджмента коммерческого банка / О.Н. Кораблева // Российское предпринимательство. - 2013. - №24(246). - С.55-60.
2. Важенина И.С. Деловая репутация банка: особенности формирования и управления / И.С. Важенина // Финансы и кредит. - 2006. - №27. - С. 2-8.
3. Николаев С. В. Основы методики оценки риска потери банком деловой репутации / С. В. Николаев // Внутренний контроль в кредитной организации. - 2010. - № 3. Режим доступа: <https://www.lawmix.ru/bux/3151>.

СОРОКІВСЬКИЙ А. Р.

студент 4-го курсу факультету фінансів

Тернопільського національного економічного університету

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Галіцейська Ю.М.

КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ, АНАЛІЗ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Сучасний розвиток ринку банківських послуг супроводжується значною ризикованістю, яка зумовлена постійною дією екзогенних та ендогенних чинників. У зазначеній ситуації актуальності набуває створення ефективної системи управління ризиками в банках, їх дослідження та аналіз.

Банківський ризик слід розглядати як ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу

зовнішніх чи внутрішніх чинників, стану корпоративного управління, а також потенційну можливість отримати додатковий прибуток у разі реалізації певних, прийнятних для банку, фінансових ризиків. Через їх існування виникла потреба в певному механізмі, який дозволяє врахувати ризики при прийнятті управлінських рішень. Такий механізм надбав назви ризик-менеджмент. Ризик-менеджмент – це сукупність методів, прийомів і заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикових подій та вживати заходи щодо виключення або прийняття негативних наслідків настання таких подій [2, с. 153].

Ризики банківської діяльності доцільно класифікувати таким чином [3, с. 132]:

1) Ризики, що можуть бути кількісно оцінені:

1. кредитний ризик (*індивідуальний ризик, портфельний ризик, ризик країни трансфертний ризик*)

2. ризик ліквідності (*ризик ліквідності ринку, ризик ліквідності фінансування*)

3. ризик зміни процентної ставки (*ризик переоцінки, ризик зміни кривої дохідності, базисний ризик, ризик вибору*)

4. ринковий ризик, або ризик торгівельних операцій (*з валютою та металами, з пайовими цінними паперами, з процентними інструментами, з товарними контрактами*)

5. валютний ризик (*ризик трансакції, ризик трансляції, економічний ризик*)

6. операційно-технологічний ризик

2) Ризики, що не можуть бути кількісно оцінені:

1. ризик репутації

2. юридичний ризик

3. стратегічний ризик

Вивчаючи зміст та причини виникнення різних ризиків, які пов'язані з банківською діяльністю на фінансовому ринку, перелік стандартної класифікації ризиків доцільно доповнити наступними [5, с. 11–13]:

– ризики стихійних лих;

– ризики шахрайства;

– ризики конкуренції;

– регіональний ризик, який пов'язаний з можливими небажаними змінами у соціально-економічному середовищі функціонування банків (соціальні, політичні, правові, загальний економічний стан регіону та його зв'язки з іншими регіонами);

– ризик інфляційного знецінення активів і капіталу банківської системи, який пов'язаний із загрозою зниження їх ринкової вартості, з одного боку, і недоотриманням доходів – з іншого.

– ризик концентрації банківських операцій біля певного позичальника або одержувача інвестицій, емітента довгострокових зобов'язань, а також біля джерела кредитних ресурсів.

Варто зазначити, що усі перелічені види банківських ризиків перетинаються и впливають на виникнення інших ризиків.

Загалом робота з банківським ризиком полягає у провадженні таких етапів:

Процес аналізу та оцінювання рівня ризиків, що відповідає першим двом етапам управління (рис. 1) складається з 4 стадій:

1) формується перелік потенційно можливих небажаних фінансових подій, до яких може призвести реалізація пробного стратегічного рішення у певному банку. Для отримання переліку формується набір кількісних і якісних характеристик ланцюгів чинників, на основі яких будуть обрані показники ризику.

2) визначається набір вихідних ситуацій – чинників ризику і комбінацій профілю ризику, можливість реалізації яких буде прийматися у розрахунок при подальшому аналізі, та описується ступінь можливості прояву чинників. Таким чином, на даному етапі обирається математична модель невизначеності ситуації прийняття рішень.

3) на основі раніше обраних кількісних і якісних характеристик ланцюгів чинників та з урахуванням типу математичної моделі обираються показники ризику.

4) для кожної вихідної ситуації визначаються ланцюги чинників, які можуть бути наслідком зазначеної вихідної ситуації або проявом чинника ризику, а потім будується модель, на основі якої оцінюються та інтерпретуються отримані значення обраних показників ризику зазначеного пробного рішення.

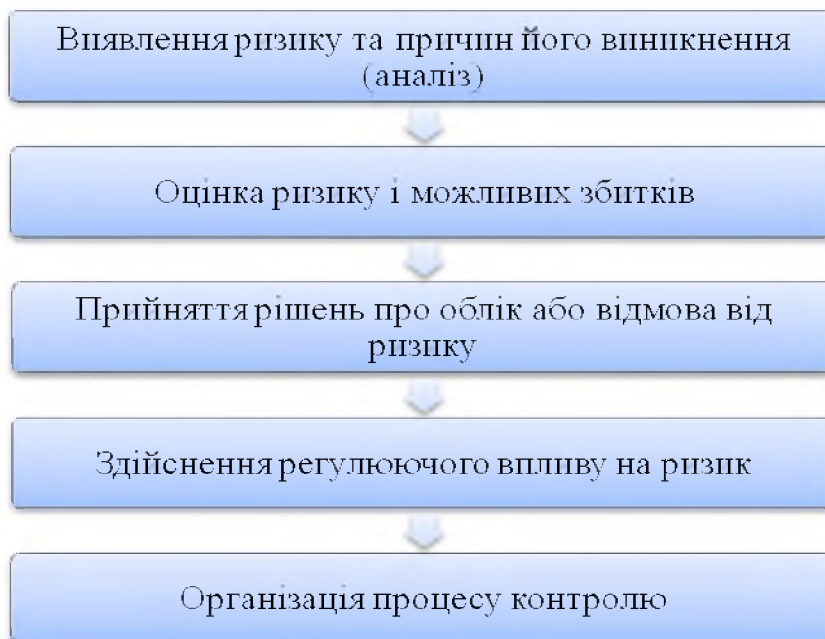

Рис. 1. Послідовність етапів управління банківським ризиком*

*розроблено автором

Четвертий етап (див. рис. 1) здійснюється за допомогою методів управління ризиками, якими слугують [1]:

- *Діагностика і моніторинг* - забезпечення органів державного управління і банківської системи інформацією, що відображає результати діяльності банків та вплив чинників, які визначають стійкість банківської системи.

- *Встановлення нормативів і лімітів* - введення обмежень на величину фінансових операцій і наступний контроль за виконанням прийнятих рішень.

- *Диверсифікація* - передбачає розподіл активів і пасивів за різними компонентами, як на рівні фінансових інструментів, так і за їх складовими з метою зниження ризику.

- *Формування резервів на покриття збитків* - дозволяє покривати ризик за рахунок власних коштів банку, що резервуються (резерв під кредитні операції, операції з цінними паперами, під дебіторську заборгованість). Зазначені заходи спрямовані на забезпечення банками фінансової стійкості та дозволяють запобігти коливанням величини прибутку банків у зв'язку зі списанням збитків.

- *Хеджування* - використання одного фінансового інструменту для зниження ризику, пов'язаного з негативним впливом ринкових факторів на ціну іншого, пов'язаного з першим інструментом. Фактично хеджування означає створення

зустрічних вимог та зобов'язань за операціями з цінними паперами, валютою та реальними активами.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день, найбільшу загрозу для банківських установ становлять такі види ризику, які прямо не пов'язані з проведенням банківських операцій. До них слід віднести ризики пов'язані з репутацією банківських установ, з конкуренцією в банківській сфері та операційні. Таким чином, при вирішенні проблем управління фінансовими ризиками, доцільно взяти за основу розробку методики управління окремими видами ризику з метою виявлення, локалізації, вимірювання та контролю над ризиками та мінімізації їх впливу.

Література:

1. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія / В. В. Бобиль. – Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2016. – 298 с.
2. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – К.: «Центр навчальної літератури», 2016. – 517 с.
3. Коваленко В.В. Банківський нагляд: Навчальний посібник / В.В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2007. – 262 с.
4. Парасій–Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.–метод. посібник для самост. вивч. дисц.]. / І.М. Парасій–Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.
5. Примостка Л.О. Банківські ризики: теорія та практика управління [Текст]: монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенюк, О.О. Чуб; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2008. – 456 с.
6. Швець Н.Р. Ризики банківських установ: проблеми визначення та управління / Н.Р. Швець // Регіональна економіка. – 2008. – №4. – С. 97–103.
7. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст]: монографія / [О.В. Дзюблюк, М.Д.Алексеев, В.В.Корнеев та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.

Тетяна СТЕЧИШИН

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

НАПРЯМИ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Посилення конкуренції на ринку банківських послуг, яка супроводжується зниженням прибутків, у т.ч. скороченням доходу від маржі з традиційних банківських продуктів, а також збільшенням адміністративних і маркетингових витрат спонукає банки пропонувати клієнтам нові послуги з метою підвищення власної прибутковості та ефективності банківської діяльності. Світова тенденція до універсалізації банківської діяльності передбачає надання банками всього спектру фінансових послуг. Оскільки деякі клієнти воліють мати рахунки в декількох кредитних установах, перед банками постає завдання завоювати їх лояльність.

Прикладом універсалізації банківської діяльності є поєднання банкострахових продуктів. Воно зручне як для споживачів так і для банків. Одним така співпраця забезпечує більш широкий вибір послуг, іншим – зростання продажів і встановлення тісних стосунків із клієнтом порівняно із звичайним наданням послуг.